

Krista Aru
Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsium
krista.aru@ut.ee

Teie 09.02.2024

nr 2024-01

Meie 08.05.2024

nr 12-4/192-2

Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumisse koondunud raamatukogu direktorite palve

Esitasite palve kohtuda seoses 7. veebruaril veebiseminaril „Ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi arengud“ toimunud esitlustega:

- Ernst & Young Baltic projektijuht annab ülevaate 2023. aastal läbi viidud ühtse üleriigilise raamatukogusüsteemi (ÜÜRS) detailanalüüsi projektist ning selle tulemustest.
- Kristiin Meos ja Ülle Talihärm Kultuuriministeeriumist kõnelevad digipöördest ja raamatukogude reformist.

Veebiseminarile olid oodatud kõik infosüsteemide kasutajad ja infosüsteemi teenuse pakkujad, et rahvaraamatukogusid puudutavad võimalikud muudatused oleksid kõigile teada, sest nendega seotud muudatused mõjutavad kõigi osapoolte tegevust ja toimimist.

Tegemist oli analüüsi tutvustava üritusega, millel analüüsi läbi viinud partner Ernst & Young Baltic andis omapoolseid soovitusi, lähtudes kavandatavast rahvaraamatukogude infosüsteemile ülemineku ajakavast ja otstarbekusest. Analüüsi teostaja soovitas SIERRA-t kasutavatel raamatukogudel liituda uue kavandatava süsteemiga juba esimeses migratsioonietapis, et vältida hilisemat migratsiooniga seotud kulu. Kõik andmed ühest süsteemist migreeritakse korraga, mis on kõige optimaalsem kõigile raamatukogudele. Migratsioonikulu on kavandatud EL struktuurivahendite rahastuse sees.

Eesti raamatukogupoliitika keskendub raamatukogude lugejale, mida võiks teenindada võimalikult ühtne raamatukoguvõrk. 2018. a muuseumide ja raamatukogude külastaja ja mittekülastaja uuringus on välja toodud, et Eesti raamatukogud kasutavad kolme erinevat ja mitte hästi ühilduvat infosüsteemi, millest võib tuleneda raamatukoguteenuse killustatus kasutajate jaoks. Samuti on küsitluse lõpptulemustes välja toodud, et valdkonnas joonistub vajakajäämisena välja e-teenuste kasutamine ja kasutatavus.¹

Selleks, et saaksime pakkuda lugejale parimat võimalikku raamatukoguteenust, on kõikide raamatukogude töötamine samas raamatukogusüsteemis. See toetab ühtse raamatukoguvõrgu toimimist ja identiteeti. Selliselt toimetades võime loota, et väiksest rahvaraamatukogu lugejast sirgub tulevane teadusraamatukogu lugeja, ja et teadlane võib töötada ka Võru- või Hiiumaal, mitte ainult Tartus ja Tallinnas. Lugejad ei pruugi teadagi, et lisaks nende peamiselt külastatavas

¹ [Muuseumide ja raamatukogude külastajate ja mittekülastajate uuring](#), 2018

raamatukogus kasutatavale e-kataloogile on olemas ka teisi. See piirab raamatukogude võimekust nii pakkuda oma olemasolevale lugejale parimat teenust kui uusi lugejaid ligi meelitada.

Kultuuri arengukava 2021-2030² strateegilised sihid võtsid arvesse erinevaid analüüse ja uuringuid, ekspertarvamusi, rahvusvahelise tasandi dokumente, avalike arutelude ja kaasamisürituste tulemusi ning Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020 elluviimise hindamise tulemusi. Raamatukogude valdkonna eksperdid on andnud sisendi raamatukogude arenguvajadusteks. Arenguvajadusena on sõnastatud nt vaba juurdepääsu tagamine informatsioonile ja avalikele e-teenustele aga ka kasutajatele lihtsa juurdepääsu pakkumine aja- ja asjakohastele kogudele ning andmebaasidele. Samuti on oluliseks peetud raamatukogude koostööd ja vajadust pidada sammu tehnoloogilise arenguga. Rahvaraamatukogude reformi tegevused lähtuvad riiklike ülesannete ümberkorraldamisel Kultuur 2030 sihtidest.

Eesti raamatukogupoliitika peab lähtuma ka otstarbekusest. Avalikul sektoril (st riigil ja kohalikel omavalitsustel) ei ole mõtet avaliku raha eest ülal pidada kolme ja enam raamatukogusüsteemi. See on raiskav ja, nagu öeldud, töötab vastu parimale teenusele ja ühtsele raamatukoguvõrgule.

URRAM-i raamatukogusüsteemi viimane versioon on Eestis kasutusel olnud alates 2013. aastast. Raamatukogusüsteemi lahendust SIERRA on esitletud 2011. aastal ja Eestis kasutusel alates 2014. aastast. Infosüsteemid vananevad, mistõttu varem või hiljem tuleb SIERRA tarkvara välja vahetada ka ilma Kultuuriministeeriumi-poolse algatuseta. Kahte ajakohast raamatukogusüsteemi tarkvara pole Eestisse otstarbekas juba rahalises mõttes sisse osta. Suurima heameelega konsulteerime teiega teie kogemuste osas lugejate ja raamatukogude parimaks teenindamiseks.

Uue ühtse raamatukogusüsteemiga liitumine ei ole kohustuslik. Küll loodame me, et erinevat tüüpi raamatukogude juhid näevad ühtses süsteemis väärtust oma praegustele ja tulevastele lugejatele, ja võimalust selles, et Kultuuriministeerium oma digipöörde raames sellist teenust maailmaturult hankima läheb. Kinnitame, et oleme valmis koostööks nii Haridus- ja Teadusministeeriumi, ELNETi kui teadusraamatukogudega, et heast visioonist saaks töötav rakendus.

Küsite ka andmete migreerimise rahastuse kohta. Konkreetne rahastuslahendus tuleb välja töötada Haridus- ja Teadusministeeriumi, teadusraamatukogude ja Kultuuriministeeriumi koostöös. Küll aga osutame sellele, et mistahes rahastusmodelit kasutatakse, tuleb see raha ikkagi ühtede ja samade maksumaksjate taskust. Küll on Kultuuriministeerium esitanud taotluse rahvaraamatukogude andmemigratsiooni katmiseks SF vahenditest.

Viitate kirjas töökoosolekul välja öeldud arvamustele. Nende töökoosolekute eesmärk, kus „skoobist“ räägiti, oli aru saada, milliseid tingimusi vajavad teadusraamatukogud uude süsteemi ületulekuks. Loodame seda dialoogi jätkata.

2023.a sügisel toimunud kaasamistelt saime kohalikelt omavalitsustelt sisendi, et kohalike omavalituste huvi on süsteemiga liita ka kooliraamatukogud, kuna suur osa rahvaraamatukogusid pakub teenust kooliraamatukogudele põhikogu osas. Kohalike omavalitsuste huvi ja soov oli, et ka õpikute kogu võiks olla samas infosüsteemis.

Loodetavasti saame kohtumise ELNET juhatause, Rektorite Nõukoguga, Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajatega kokku leppida maikuu neljandaks nädalaks. Täpsema kuupäeva osas võtame teiega ühendust e-kirja teel.

² [Kultuuri arengukava 2021-2030](#).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Märt Volmer

ministeeriumi nõunik kultuuriväärtuste asekantsleri ülesannetes

Mihkel Kaevats 628 2259

mihkel.kaevats@kul.ee

Ülle Talihärm 628 2244

ulle.taliharm@kul.ee